

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
В. о. першого проректора

Н.М.Іщенко
« » 2017 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Латинська мова та медична термінологія»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 222 «Медицина»

Миколаїв – 2017 р.

Робоча програма з дисципліни «Латинська мова та медична термінологія»
другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 22 «Охорона здоров'я»,
спеціальності 222 «Медицина»

УКЛАДАЧ: к.філ.н., доцент Каїрова Т.С.

Затверджена на засіданні кафедри романо-германської філології
Протокол № 1 від „30” серпня 2017 р.

Завідувач кафедри

О.В.Кіршова

Схвалено на засіданні методичної ради факультету іноземної філології
Протокол № 1 від 31 серпня 2017 р.

Голова

О.В.Пронкевич

Робочу програму погоджено:

- Директор медичного інституту _____ Грищенко Г.В.

- начальник навчально-методичного відділу _____ Потай І.Ю.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни Денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Нормативна	
Загальна кількість годин – 90		Рік підготовки 1-й	
Модулів - 2	Спеціальність: 222 – «Медицина»	Семестри	
Змістовних модулів: - 5		1-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Магістр медицини	Лекції	
		0 год.	0 год.
		Практичні	
		36 год.	34 год.
		Самостійна робота	
		10 год.	10 год.
		Вид контролю:	
			іспит

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%): – 77,78%/22,22%

ВСТУП

Програма з вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова та основи медичної термінології» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України з підготовки фахівців другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина».

Опис навчальної дисципліни

Запропонований курс «Латинська мова та основи медичної термінології» призначається для студентів I курсу Медичного інституту ЧНУ імені Петра Могили за спеціальністю «Медицина» і вивчається у I-II семестрах I року навчання.

Перший семестр включає 1,5 кредити, 3 змістових модулів та 1 підсумковий модульний контроль. Другий семестр складається із 1,5 кредитів, 2 змістових модулів та 1 підсумкового модульного контролю. Загальна кількість годин – 93,4 (68,4 аудиторних, 20 годин самостійної роботи студента, 1 година консультації, 4 години іспитового контролю).

Дана Програма спирається на Примірну програму навчальної дисципліни підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти кваліфікації освітньої «Магістр медицини» кваліфікації освітньої «Лікар» галузі знань 22

«Охорона Здоров'я» СПЕЦІАЛЬНОСТІ «Медицина» - «ЛАТИНСЬКА МОВА ТА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є увесь комплекс греко-латинських лексичних одиниць, що є основою для побудови анатомічної, гістологічної, клінічної, фармацевтичної, хімічної, медико-технічної термінології та граматичні принципи терміноутворення.

Міждисциплінарні зв'язки: інтегрується в процесі вивчення з кафедрами анатомії, гістології, біології, загальної хімії, фармакології в обсязі, необхідному для розуміння та засвоєння термінів згаданих дисциплін.

Мета дисципліни: оволодіння сучасною медичною термінологією, отримання загальних знань з елементарного курсу латинської граматики як необхідної основи для свідомого засвоєння анатоμο-гістологічної номенклатури.

Метою викладання навчальної дисципліни «Латинська мова та основи медичної термінології» є засвоєння нормативної граматики латинської мови і базової лексики, яка необхідна для роботи за спеціальністю «Лікувальна справа». Кінцевою метою є грамотне використання греко-латинських анатоμο-гістологічних, фармацевтичних та клінічних термінів в практичній діяльності фахівця.

Завдання дисципліни: розвинути навички озвучення, аналізу оригінального матеріалу латинською мовою, розуміння загальної та професійно направленої інформації; навчити студентів писати латинські та латинізовані грецькі медичні терміни, перекладати прості латинські тексти, вивчити необхідний лексичний мінімум відповідно до певних розділів латинської граматики (іменники 5-ти відмін, прикметники I-II та III відміни, ступені порівняння прикметників, дієслово). Випрацювати навички роботи зі словником та довідковою літературою. Вивчити найуживаніші латинські медичні вирази та афоризми. Стимулювати активне використання латинської мови в сучасному професійному комунікативному процесі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Латинська мова та основи медичної термінології» є оволодіння навичками орфографії, фонетики, морфології, нормативної граматики, елементів синтаксису латинської мови, засвоєння лексичного субстрату давньогрецької мови у межах спеціальної медичної термінології.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна навички та особисті якості, здібності, цінності для виконання завдання будь-якого рівня складності під час професійної діяльності або навчання.

- загальні:

(взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами *компетентностей*:

- *інтегральна*:

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у професійній діяльності чи у процесі навчання, застосовувати набуті знання, уміння, здатність до аналізу і синтезу, організації та планування; здатність набуті базові загальні знання, також базові знання з професії; здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків; удосконалити вміння управляти інформацією; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; поліпшити письмові та усні комунікаційні вміння рідною мовою та іноземними мовами; здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо.

- *спеціальні (фахові, предметні)*:

здатність грамотно оперувати усім базисом спеціальної медичної термінології: правильно читати її, перекладати, утворювати; здатність до розпізнавання, утворення і аналізу будь-якого анатомічного, гістологічного терміна; здатність правильно виписати рецепт, використовуючи фармацевтичну, хімічну та ботанічну номенклатури; здатність утворювати та перекладати однослівні клінічні терміни та клінічні діагнози; здатність розуміти та вживати сталі медичні вирази мовою оригіналу; здатність користуватися набутими знаннями щодо культури спільноти, мова якої вивчається, у межах читання, перекладу та аналізу текстів професійного спрямування: анатомічної тематики; біологічної тематики; фармацевтичної тематики; клінічної тематики тощо. Знання основ латинської граматики, спеціальної анатомо-гістологічної лексики й основного греко-латинського словотворчого фонду забезпечує професійну термінологічну грамотність спеціаліста.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей»

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей»

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1.	2	3	4	5	6
Інтегральна компетентність					
Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у професійній діяльності чи у процесі навчання, застосовувати набуті знання, уміння, навички та особисті якості, здібності, цінності для виконання завдання будь-якого рівня складності під час професійної діяльності або навчання.					
Загальні компетентності					

1.	Здатність до аналізу і синтезу, організації та планування	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
2.	Здатність набути базові загальні знання, також базові знання з професії.	Знати способи набуття базових знань, знати методи застосування цих знань у професійній діяльності.	Вміти використовувати знання на практиці, при спілкуванні	Встановлювати зв'язки по вертикалі та горизонталі в залежності від практичної ситуації.	Нести відповідальність за своєчасне набуття базових загальних та професійних знань.
3.	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях	Знати методи застосування знань при вирішенні практичних питань.	Вміти використовувати знання при різноманітних практичних ситуаціях.	Встановлювати зв'язки по вертикалі та горизонталі в залежності від практичної ситуації.	Нести відповідальність за своєчасність прийнятих рішень у даних ситуаціях.
4.	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків	Знати обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань	Вміти визначити мету та завдання бути наполегливим та сумлінним при виконання обов'язків	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків	Відповідати за якісне виконання поставлених завдань
5.	Удосконалити вміння управляти інформацією	Знати методи управління інформацією.	Вміти аналізувати інформацію.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття знань та оперування інформацією.
6.	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт	Знати методи оцінювання показників якості діяльності.	Вміти забезпечувати якісне виконання робіт.	Встановлювати зв'язки для забезпечення якісного виконання робіт.	Нести відповідальність за якісне виконання робіт.
7.	Поліпшити письмові та усні комунікаційні вміння рідною мовою та іноземними мовами	Мати досконалі знання рідної мови та базові знання іноземної мови	Вміти застосовувати знання рідної мови, як усно так і письмово, вміти спілкуватись іноземною мовою.	Використовувати у фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів рідну мову. Використовувати іноземну мову у професійній діяльності	Нести відповідальність за вільне володіння рідною мовою, за розвиток професійних знань.
8.	Здатність діяти соціально	Знати свої соціальні та	Формувати свою громадянську	Здатність донести свою	Відповідати за свою

	відповідально та громадсько свідомо	громадські права та обов'язки	свідомість, вміння діяти відповідно до неї	громадську та соціальну позицію	громадянську позицію та діяльність
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
1.	Здатність грамотно оперувати усім базисом спеціальної медичної термінології: правильно читати її, перекладати, утворювати	Мати спеціалізовані знання щодо фонетичних законів, граматичних правил, правил побудови синтаксичних конструкцій латинською мовою; знати спеціалізовану лексику.	Вміння набуті теоретичні знання з латинської мови та медичної термінології застосовувати на практиці, а саме: правильно читати, конструювати, перекладати терміни.	Грамотно спілкуватися з колегами, застосовуючи спеціальну термінологію, донести до пацієнта зміст і значення професійного терміна.	Нести відповідальність за грамотність у професійному спілкуванні.
2.	Здатність до розпізнавання, утворення і аналізу будь-якого анатомічного, гістологічного терміна	Знати принципи утворення латинськомовного анатомічного та гістологічного терміна, лексику, що є основою цих термінів.	Вміння використовувати набуті знання з фонетики, граматики, синтаксису для утворення анатомо-гістологічної термінології.	Грамотно вживати професійні терміни у науковій спільноті.	Нести відповідальність за грамотне вживання спеціальної анатомо-гістологічної термінології у професійному спілкуванні.
3.	Здатність правильно виписати рецепт, використовуючи фармацевтичну, хімічну та ботанічну номенклатури	Знати основні правила оформлення латинської частини рецепта, вживання відмінків у рецептурі, знати фармацевтичні частотні відрізки та їх значення, основні принципи утворення назв хімічних сполук, їх відмінювання; знати ботанічну номенклатуру.	Вміння застосовувати набуті знання при виписуванні рецепта та здійсненні професійної діяльності.	Створити сприятливе комунікативне поле для спілкування між лікарем та фармацевтом за посередництвом пацієнта.	Нести відповідальність за якість виконання професійних обов'язків, в тому числі й оформлення спеціальної документації.
4.	Здатність утворювати та перекладати однослівні клінічні терміни та клінічні діагнози	Знати принципи утворення однослівних та багатослівних клінічних термінів, греко-латинські еквіваленти.	Вміння за допомогою греко-латинських терміноелементів утворити клінічний термін;	Грамотно вживати професійні терміни у науковій спільноті та використовувати їх у медичній	Нести відповідальність за грамотне вживання спеціальної клінічної термінології у професійному

			перекласти будь-який латинський клінічний діагноз рідною мовою.	документації.	спілкуванні та при заповненні медичної документації.
5.	Здатність розуміти та вживати сталі медичні вирази мовою оригіналу	Знати сталі медичні вирази латинською мовою.	Вміти користуватися медичними виразами у професійній діяльності	Грамотно вживати професійні терміни у науковій спільноті.	Нести відповідальність за грамотність у професійному спілкуванні.
6.	Здатність користуватися набутими знаннями щодо культури спільноти, мова якої вивчається, у межах читання, перекладу та аналізу текстів професійного спрямування: анатомічної тематики; біологічної тематики; фармацевтичної тематики; клінічної тематики тощо	Знати культуру спільноти, мова якої вивчається, через призму античних текстів професійного спрямування.	Вміти застосовувати набуті знання у науковій діяльності та повсякденні.	Формувати приемне враження від спілкування у пацієнтів та колег, демонструючи обізнаність та широкий кругозір.	Нести відповідальність за правдивість донесеної інформації.

Основні задачі означеного курсу формулюються таким чином:

1. Висвітлити зв'язки зовнішнього історичного аспекту походження латинської мови та її розвитку.
2. Ввести студентів I курсу Медичного інституту у найважливіші проблеми професійного функціонування латинської мови.
3. Виявити особливості менталітету латиномовних комунікантів та їх прояв в різноманітних ідеях та мовних формах.
4. Як можна ширше використовувати професійну спрямованість навчання. Розвинути у студентів вміння самостійно отримувати, оцінювати, переробляти науково-практичну інформацію з оригінальних текстів латинською мовою професійної орієнтації.
5. Розвинути у студентів Медичного інституту навички застосування практичних та теоретичних знань дисципліни «Латинська мова» у практиці міжнародного співробітництва.
6. Випрацювати вміння складати, редагувати та використовувати на практиці мікротексти латинською мовою, які несуть певну інформацію.

7. Формувати в межах викладання даної дисципліни яскраву і творчу особистість українського студента.

Після вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

- коротку історію виникнення та роль латинської мови у світі;
- основи латинської граматики;
- лексичний мінімум з анатомічної термінології;
- грецькі словотворчі елементи, найбільш необхідні для розуміння клінічної термінології;
- принципи утворення складених анатомічних термінів;
- структуру клінічних термінів;
- латинські медичні вирази та афоризми.

Студенти повинні **уміти**:

- правильно та повільно читати латинською мовою;
- перекладати прості медичні і загальні тексти;
- працювати зі словником та довідковою літературою;
- правильно вживати латинські анатомічні та клінічні терміни, написати рецепт, тощо.

Мати уяву про те, що латинська мова є основою медичної термінології, одним із важливих компонентів сучасної медичної науки і науки взагалі. Склад дисципліни подано з урахуванням вивчення студентами курсів «Анатомія людини», «Фізіологія людини».

Основними видами роботи є практичні заняття та самостійна робота з анатомічною термінологією. В ході практичних занять студенти повинні ознайомитися з принципами утворення як анатомічних, так і клінічних термінів.

Результатом вивчення дисципліни є проведення заліку після II триместру як остаточного контролю знань.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Години					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Фонетика. Алфавіт. Класифікація голосних і приголосних. Дифтонги. Диграфи. Буквосполучення.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 2. Фонетика. Довгота і короткість. Наголос. Грецький алфавіт. Класифікація голосних і приголосних. Дифтонги. Наголос.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 3. Поняття «науковий термін». Морфологічна і синтаксична структура дво- і кількаслівного анатомічного терміна з різними типами означень. Система латинського іменника. Словникова форма.	2,5	-	2	-	-	0,5

Граматичні категорії. Неузгоджене означення.						
Тема 4. Іменники I відміни. Іменники I грецької відміни. Лексика. Вирази. Найбільш вживані прийменники з Acc. і Abl.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 5. Іменники II відміни чоловічого і середнього роду. Лексика: сталі вирази, суфікси. Іменники II грецької відміни в анатомо-гістологічній термінології.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 6. Граматичні категорії прикметника, поділ на групи. Родові закінчення, визначення основи. Системне вивчення прикметників I групи. Узгоджене означення. Прикметники в грецькій мові (azygos). Змістовий модульний контроль №1.	2,5	-	2	-	-	0,5
Разом за змістовим модулем 1	15	-	12	-	-	3
Тема 7. Іменники III відміни. Знаходження основи, типи, парадигми всіх родів типи відмінювання. Приголосний тип. Чоловічий рід. Винятки. Лексика. Сталі вирази. Змістовий модульний контроль.	3	-	2	-	-	1
Тема 8. Мішаний тип. Іменники жіночого роду III відміни. Винятки щодо роду. Лексика. Сталі вирази.	3	-	2	-	-	1
Тема 9. Голосний тип. Іменники середнього роду. Винятки. Лексика. Сталі вирази.	3	-	2	-	-	1
Тема 10. Особливості відмінювання іменників грецького походження на "sis", а також латинських слів типу febris і інші. Іменники III-ої грецької відміни. Особливості відмінювання деяких слів середнього роду на - ma etc. Лексика. Сталі вирази.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 11. Прикметники II групи. Лексика. Сталі вирази. Узгодження з іменниками I, II, III відміни. Використання прикметників грецького походження в анатомічній термінології. Словотвір. Лексика. Сталі вирази.	2,5	-	2	-	-	0,5
Разом за змістовим модулем 2	14	-	10	-	-	4
Тема 12. Система латинського дієслова. Граматичні категорії. Словникова форма. Словотвір. Система грецького дієслова. Терміноелементи, що походять від основ дієслів грецького походження. Лексика. Сталі вирази.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 13. Дієприкметники теперішнього часу активного стану. Лексика. Вживання в анатомічній термінології. Дієприкметники минулого часу пасивної форми. Лексика. Суфікси. Сталі вирази.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 14. Вивчення іменників IV – V відміни. Винятки. Лексика. Сталі вирази. Утворення іменників четвертої відміни від основи супіна. Змістовий контроль модуля. Лексика.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 15. Ступені порівняння прикметників в медичній термінології. Система латинського прислівника. Ступені порівняння прислівників. Використання грецьких префіксів у анатомічній термінології. Лексика. Сталі вирази.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 16. Система латинського займенника. Загальна характеристика числівників. Кількісні та порядкові числівники. Використання займенників і прийменників та числівників у ролі префіксів	2,5	-	2	-	-	0,5

Разом за змістовим модулем 3	12,5	-	10	-	-	2,5
Тема 17. Підсумковий модульний контроль «Основи анатомо-гістологічної термінології. Структура та будова терміна»	2,5	-	2	-	-	0,5
Усього го	44	-	34	-	-	10
Тема 1. Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на хімічний склад препарату; анатомічного, фізіологічного і фармакологічного характеру.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 2. Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на терапевтичний ефект (анальгетики, антипіретики, спазмолітики, серцево-судинні, ферментні препарати).	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 3. Загальна характеристика ботанічної номенклатури. Суфікси і фармацевтичні частотні відрізки, що вказують на алкалоїди і глікозиди. Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на вітаміни; гормональні засоби; седативні засоби.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 4. Хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів та сполук: назви кислот, солей, оксидів, основ, складних ефірів, номенклатура органічної хімії тощо.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 5. Дієслово в рецептурі. Наказовий спосіб. Дійсний спосіб теперішнього часу активного і пасивного стану. Умовний спосіб в рецептурі в рецептурі. Дієслово fio, fieri. Сталі рецептурні вирази з дієсловами. Рецепт. Структура рецепта. Граматична структура рецептурної фрази. Оформлення латинської частини рецепта. Моделі рецептурних приписів: розгорнуті і скорочені приписи рецептів.	3	-	2	-	-	1
Тема 6. Латинська номенклатура лікарських форм. Додаткові написи в рецептах. Деякі відомості про займенники, що вживаються в рецептах. Скорочення в рецептах та читання скорочень. Виписування рецептів на тверді лікарські форми.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 7. Виписування рецептів на м'які лікарські форми.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 8. Виписування рецептів на рідкі лікарські форми. Узагальнення матеріалу самостійної роботи.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 9. Змістовий модульний контроль з теми «Рецептура. Основи фармацевтичної термінології».	2,5	-	2	-	-	0,5
Разом за змістовим модулем 4	23	-	18	-	-	5
Тема 10. Поняття «клінічний термін». Однослівні та багатослівні терміни. Структура термінів-комполітів латинською та українською мовою.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 11. Словотвір. Латинські прийменники в ролі префіксів. Латинські числівники в ролі префіксів.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 12. Словотвір. Грецькі префікси. Грецькі числівники в ролі префіксів. Словотворення за допомогою суфіксів	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 13. Аналіз термінів-комполітів за заданими	2,5	-	2	-	-	0,5

морфемами. Кінцеві терміноелементи. Частотні грецькі форманти у клінічній термінології.						
Тема 14. Аналіз термінів-комполітів за заданими морфемами у терапії та діагностиці. Кінцеві терміноелементи.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 15. Аналіз термінів-комполітів за заданими морфемами.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 16. Утворення термінів назв патологічних станів діагностики, характеристик обстеження хворого латинською та українською мовами.	2,5	-	2	-	-	0,5
Тема 17. Переклад латинською мовою діагнозів основних галузей медицини. Змістовий модульний контроль з теми «Основи клінічної термінології».	3	-	2	-	-	1
Тема 18. Підсумковий модульний контроль.	2,5	-	2	-	-	0,5
Разом за змістовим модулем 5	23	-	18	-	-	5
Усього годин	46	-	36	-	-	10
Разом	90	-	70			20

4. Теми практичних занять Модуль 1

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фонетика. Алфавіт. Класифікація голосних і приголосних. Дифтонги. Диграфи. Літеросполучення.	2
2	Фонетика. Довгота і короткість. Наголос. Грецький алфавіт. Особливості передачі деяких фонем грецькою мовою.	2
3	Письмовий контроль змістового модуля № 1. Поняття «науковий термін». Морфологічна і синтаксична структура дво- і кількаслівного анатомічного терміна з різними типами означень. Система латинського іменника. Граматичні категорії. Словникова форма іменників. Неузгоджене означення.	2
4	Граматичні категорії прикметника, поділ на групи. Родові закінчення, визначення основи. Системне вивчення прикметників I групи. Узгоджене означення. Система грецького прикметника (прикметники <i>-os (azygos)</i>).	2
5	Іменники I відміни. Іменники I грецької відміни. Лексика. Сталі вирази. Форманти. Узгодження прикметників I групи з іменниками I відміни. Найбільш вживані прийменники з Acc. і Abl.	2
6	Іменники II відміни чоловічого і середнього родів. Іменники II грецької відміни. Лексика. Сталі вирази. Форманти. Узгодження прикметників I групи з іменниками II відміни. Письмовий контроль змістового модуля № 2.	2
7	Іменники III відміни. Визначення основи, парадигми всіх родів, типи відмінювання. Приголосний тип. Чоловічий рід. Винятки щодо роду. Лексика. Сталі вирази. Форманти. Узгодження прикметників I групи з іменниками III відміни чоловічого роду.	2
8	Мішаний тип. Іменники жіночого роду III відміни. Винятки щодо роду. Лексика. Сталі вирази. Форманти. Узгодження прикметників I групи з іменниками III відміни жіночого роду.	2
9	Голосний тип. Іменники середнього роду. Винятки щодо роду. Лексика. Сталі вирази. Форманти. Узгодження прикметників I групи з	2

	іменниками III відміни середнього роду.	
10	Особливості відмінювання іменників грецького походження на <i>-sis</i> , а також латинських слів типу <i>febris</i> та інших. Іменники III-ої грецької відміни. Особливості відмінювання деяких слів середнього роду на <i>-ta</i> etc. Лексика. Сталі вирази.	2
11	Прикметники II групи. Лексика. Сталі вирази. Узгодження з іменниками I, II, III відмін. Використання прикметників грецького походження в анатомічній термінології. Словотвір. Лексика. Сталі вирази. Письмовий контроль змістового модуля.	2
12	Система латинського дієслова. Граматичні категорії. Словникова форма. Система грецького дієслова. Словотвір: терміноелементи, що походять від основ дієслів грецького походження. Лексика. Сталі вирази.	2
13	Дієприкметники теперішнього часу активного стану. Вживання в анатомічній термінології. Дієприкметники минулого часу пасивної форми. Лексика. Сталі вирази. Форманти.	2
14	Вивчення іменників IV–V відміни. Утворення іменників четвертої відміни від основи супіна. Винятки. Лексика. Сталі вирази.	2
15	Ступені порівняння прикметників в медичній термінології. Суплетивні та недостатні ступені порівняння. Система латинського прислівника. Ступені порівняння прислівників. Використання грецьких префіксів у анатомічній термінології. Лексика. Сталі вирази.	2
16	Письмовий контроль змістового модуля № 4. Система латинського займенника. Загальна характеристика числівників. Кількісні та порядкові числівники. Використання займенників, прийменників та числівників у ролі префіксів.	2
17	Підсумковий модульний контроль «Основи анатоμο-гістологічної термінології: структура та будова терміна».	2
	Всього	34

Модуль 2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на хімічний склад препарату; анатомічного, фізіологічного і фармакологічного характеру.	2
2.	Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на терапевтичний ефект (анальгетики, антипіретики, спазмолітики, серцево-судинні, ферментні препарати).	2
3.	Загальна характеристика ботанічної номенклатури. Суфікси і фармацевтичні частотні відрізки, що вказують на алкалоїди і глікозиди. Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на вітаміни; гормональні засоби; седативні засоби.	2
4.	Хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів та сполук: назви кислот, солей, оксидів, основ, складних ефірів, номенклатура органічної хімії тощо.	2
5.	Дієслово в рецептурі. Наказовий спосіб. Дійсний спосіб теперішнього часу активного і пасивного стану. Умовний спосіб в рецептурі в рецептурі. Дієслово <i>fiо, fieri</i> . Сталі рецептурні вирази з дієсловами. Рецепт. Структура рецепта. Граматична структура рецептурної фрази. Оформлення латинської частини рецепта. Моделі рецептурних приписів: розгорнуті і скорочені	2

	приписи рецептів.	
6.	Латинська номенклатура лікарських форм. Додаткові написи в рецептах. Деякі відомості про займенники, що вживаються в рецептах. Скорочення в рецептах та читання скорочень. Виписування рецептів на тверді лікарські форми.	2
7.	Виписування рецептів на м'які лікарські форми.	2
8.	Виписування рецептів на рідкі лікарські форми. Узагальнення матеріалу самостійної роботи.	2
9.	<i>Змістовий модульний контроль з теми «Рецептура. Основи фармацевтичної термінології».</i>	2
10.	Поняття «клінічний термін». Однослівні та багатослівні терміни. Структура термінів-комполітів латинською та українською мовою.	2
11.	Словотвір. Латинські прийменники в ролі префіксів. Латинські числівники в ролі префіксів.	2
12.	Словотвір. Грецькі префікси. Грецькі числівники в ролі префіксів. Словотворення за допомогою суфіксів	2
13.	Аналіз термінів-комполітів за заданими морфемами. Кінцеві терміноелементи. Частотні грецькі форманти у клінічній термінології.	2
14.	Аналіз термінів-комполітів за заданими морфемами у терапії та діагностиці. Кінцеві терміноелементи.	2
15.	Аналіз термінів-комполітів за заданими морфемами.	2
16.	Утворення термінів назв патологічних станів діагностики, характеристик обстеження хворого латинською та українською мовами.	2
17.	Переклад латинською мовою діагнозів основних галузей медицини. Змістовий модульний контроль з теми «Основи клінічної термінології».	2
18.	Підсумковий модульний контроль	2
	Всього	36

5. Самостійна робота

Модуль 1

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Фонетика. Алфавіт. Класифікація голосних і приголосних. Дифтонги. Диграфи. Буквосполучення.	0,5
	Фонетика. Довгота і короткість. Наголос. Грецький алфавіт. Класифікація голосних і приголосних. Дифтонги. Наголос.	0,5
	Поняття «науковий термін». Морфологічна і синтаксична структура дво- і кількаслівного анатомічного терміна з різними типами означень. Система латинського іменника. Словникова форма. Граматичні категорії. Неузгоджене означення.	0,5
	Іменники I відміни. Іменники I грецької відміни. Лексика. Вирази. Найбільш вживані прийменники з Acc. і Abl.	0,5
	Іменники II відміни чоловічого і середнього роду. Лексика: сталі вирази, суфікси. Іменники II грецької відміни в анатомо-гістологічній термінології.	0,5
	Граматичні категорії прикметника, поділ на групи. Родові закінчення, визначення основи. Системне вивчення прикметників I групи. Узгоджене означення. Прикметники в грецькій мові (azygos). Змістовий модульний контроль № 1.	0,5

	Іменники III відміни. Знаходження основи, типи, парадигми всіх родів типи відмінювання. Приголосний тип. Чоловічий рід. Винятки.	1
	Мішаний тип. Іменники жіночого роду III відміни. Винятки щодо роду. Лексика. Сталі вирази.	1
	Голосний тип. Іменники середнього роду III відміни. Винятки. Лексика. Сталі вирази.	1
	Особливості відмінювання іменників грецького походження на "sis", а також латинських слів типу febris і інші. Іменники III-ої грецької відміни. Особливості відмінювання деяких слів середнього роду – gamma etc. Лексика. Сталі вирази.	0,5
	Прикметники II групи. Узгодження з іменниками I, II, III відміни. Лексика. Сталі вирази. Використання прикметників грецького походження в анатомічній термінології. Словотвір. Субстантивація. Використання грецьких префіксів у анатомічній термінології. Лексика. Сталі вирази. Змістовий модульний контроль № 2.	0,5
	Система латинського дієслова. Граматичні категорії. Словникова форма. Загальна характеристика грецького дієслова. Терміноелементи, що походять від основ дієслів грецького походження. Лексика. Сталі вирази.	0,5
	Дієприкметники теперішнього часу активного стану. Лексика. Вживання в анатомічній термінології. Дієприкметники минулого часу пасивної форми. Лексика. Суфікси. Сталі вирази.	0,5
	Вивчення іменників IV – V відміни. Винятки. Лексика. Сталі вирази. Утворення іменників четвертої відміни від основи супіна. Лексика. Сталі вирази.	0,5
	Змістовий модульний контроль №3. Ступені порівняння прикметників в медичній термінології. Система латинського прислівника. Ступені порівняння прислівників. Лексика. Сталі вирази.	0,5
	Загальна характеристика числівників кількісних і порядкових. Система латинського займенника. Латинські займенники, числівники і прийменники в ролі префіксів.	0,5
	Підсумковий модульний контроль «Основи анатомо-гістологічної термінології. Структура та будова терміна»	0,5
	РАЗОМ	10

Модуль2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на хімічний склад препарату; анатомічного, фізіологічного і фармакологічного характеру.	0,5
2.	Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на терапевтичний ефект (анальгетики, антипіретики, спазмолітики, серцево-судинні, ферментні препарати).	0,5
3.	Загальна характеристика ботанічної номенклатури. Суфікси і фармацевтичні частотні відрізки, що вказують на алкалоїди і глікозиди. Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на вітаміни; гормональні засоби; седативні засоби.	0,5
4.	Хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів та сполук: назви	0,5

	кислот, солей, оксидів, основ, складних ефірів, номенклатура органічної хімії тощо.	
5.	Дієслово в рецептурі. Наказовий спосіб. Дійсний спосіб теперішнього часу активного і пасивного стану. Умовний спосіб в рецептурі в рецептурі. Дієслово fio, fieri. Сталі рецептурні вирази з дієсловами. Рецепт. Структура рецепта. Граматична структура рецептурної фрази. Оформлення латинської частини рецепта. Моделі рецептурних приписів: розгорнуті і скорочені приписи рецептів.	1
6.	Латинська номенклатура лікарських форм. Додаткові написи в рецептах. Деякі відомості про займенники, що вживаються в рецептах. Скорочення в рецептах та читання скорочень. Виписування рецептів на тверді лікарські форми.	0,5
7.	Виписування рецептів на м'які лікарські форми.	0,5
8.	Виписування рецептів на рідкі лікарські форми. Узагальнення матеріалу самостійної роботи.	0,5
9.	<i>Змістовий модульний контроль з теми «Рецептура. Основи фармацевтичної термінології».</i>	0,5
10.	Поняття «клінічний термін». Однослівні та багатослівні терміни. Структура термінів-комполітів латинською та українською мовою.	0,5
11.	Словотвір. Латинські прийменники в ролі префіксів. Латинські числівники в ролі префіксів.	0,5
12.	Словотвір. Грецькі префікси. Грецькі числівники в ролі префіксів. Словотворення за допомогою суфіксів	0,5
13.	Аналіз термінів-комполітів за заданими морфемами. Кінцеві терміноелементи. Частотні грецькі форманти у клінічній термінології.	0,5
14.	Аналіз термінів-комполітів за заданими морфемами у терапії та діагностиці. Кінцеві терміноелементи.	0,5
15.	Аналіз термінів-комполітів за заданими морфемами.	0,5
16.	Утворення термінів назв патологічних станів діагностики, характеристик обстеження хворого латинською та українською мовами.	0,5
17.	Переклад латинською мовою діагнозів основних галузей медицини. Змістовий модульний контроль з теми «Основи клінічної термінології».	1
18.	Підсумковий модульний контроль	0,5
	Всього	10

Змістовий модуль 1. Фонетика. Структура анатомо-гістологічних термінів.
Системне вивчення іменників I та II відміни і прикметники 1 групи

Тема 1. Фонетика. Алфавіт. Класифікація голосних і приголосних. Дифтонги. Диграфи. Літеросполучення.

Тема 2. Фонетика. Довгота і короткість. Наголос. Грецький алфавіт. Класифікація голосних і приголосних. Дифтонги. Наголос.

Тема 3. Змістовий модульний контроль. Поняття «науковий термін».
Морфологічна і синтаксична структура дво- і кількаслівного анатомічного терміна

з різними типами означень. Система латинського іменника. Граматичні категорії. Словникова форма іменників. Неузгоджене означення.

Тема 4. Іменники I відміни. Іменники I грецької відміни. Лексика. Вирази. Найбільш вживані прийменники з Acc. і Abl.

Тема 5. Іменники II відміни чоловічого і середнього родів. Іменники II грецької відміни. Лексика: сталі вирази, суфікси.

Тема 6. Граматичні категорії прикметника, поділ на групи. Родові закінчення, визначення основи. Системне вивчення прикметників I групи. Узгоджене означення. Прикметники грецького походження на os (azygos). Система грецького прикметника.

Змістовий модуль 2. Системне вивчення іменників III відміни і прикметників II групи як засіб побудови анатомо-гістологічних термінів.

Тема 7. Іменники III відміни. Знаходження основи, типи, парадигми всіх родів типи відмінювання. Приголосний тип. Чоловічий рід. Винятки. Лексика. Сталі вирази. Змістовий модульний контроль.

Тема 8. Мішаний тип. Іменники жіночого роду III відміни. Винятки щодо роду. Лексика. Сталі вирази.

Тема 9. Голосний тип. Іменники середнього роду. Винятки. Лексика. Сталі вирази.

Тема 10. Особливості відмінювання іменників грецького походження на "sis", а також латинських слів типу febris і інші. Іменники III-ої грецької відміни. Особливості відмінювання деяких слів середнього роду на - ma etc. Лексика. Сталі вирази.

Тема 11. Прикметники II групи. Лексика. Сталі вирази. Узгодження з іменниками I, II, III відміни. Використання прикметників грецького походження в анатомічній термінології. Словотвір. Лексика. Сталі вирази.

Змістовий модуль 3. Системне вивчення іменників IV, V відміни. Ступені порівняння прикметників та прислівники. Дієслово. Дієприметники теперішнього і минулого часу.

Тема 12. Система латинського дієслова. Граматичні категорії. Словникова форма. Словотвір. Система грецького дієслова. Терміноелементи, що походять від основ дієслів грецького походження. Лексика. Сталі вирази.

Тема 13. Дієприкметники теперішнього часу активного стану. Лексика. Вживання в анатомічній термінології. Дієприкметники минулого часу пасивної форми. Лексика. Суфікси. Сталі вирази.

Тема 14. Вивчення іменників IV – V відміни. Винятки. Лексика. Сталі вирази. Утворення іменників четвертої відміни від основи супіна. Змістовий контроль модуля. Лексика.

Тема 15. Ступені порівняння прикметників в медичній термінології. Система латинського прислівника. Ступені порівняння прислівників. Використання грецьких префіксів у анатомічній термінології. Лексика. Сталі вирази.

Тема 16. Система латинського займенника. Загальна характеристика числівників. Кількісні та порядкові числівники. Використання займенників і прийменників та числівників у ролі префіксів

Тема 17. Підсумковий модульний контроль «Основи анатомо-гістологічної термінології. Структура та будова терміна».

Модуль №2

Змістовий модуль 4. «Рецептура. Основи фармацевтичної термінології».

Тема 1. Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на хімічний склад препарату; анатомічного, фізіологічного і фармакологічного характеру.

Тема 2. Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на терапевтичний ефект (анальгетики, антипіретики, спазмолітики, серцево-судинні, ферментні препарати).

Тема 3. Загальна характеристика ботанічної номенклатури. Суфікси і фармацевтичні частотні відрізки, що вказують на алкалоїди і глікозиди. Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на вітаміни; гормональні засоби; седативні засоби.

Тема 4. Хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів та сполук: назви кислот, солей, оксидів, основ, складних ефірів, номенклатура органічної хімії тощо.

Тема 5. Дієслово в рецептурі. Наказовий спосіб. Дійсний спосіб теперішнього часу активного і пасивного стану. Умовний спосіб в рецептурі в рецептурі. Дієслово *fiо*, *fiегі*. Сталі рецептурні вирази з дієсловами. Рецепт. Структура рецепта. Граматична структура рецептурної фрази. Оформлення латинської частини рецепта. Моделі рецептурних приписів: розгорнуті і скорочені приписи рецептів.

Тема 6. Латинська номенклатура лікарських форм. Додаткові написи в рецептах. Деякі відомості про займенники, що вживаються в рецептах. Скорочення в рецептах та читання скорочень. Виписування рецептів на тверді лікарські форми.

Тема 7. Виписування рецептів на м'які лікарські форми.

Тема 8. Виписування рецептів на рідкі лікарські форми. Узагальнення матеріалу самостійної роботи.

Тема 9. Змістовий модульний контроль з теми «Рецептура. Основи фармацевтичної термінології».

Змістовий модуль 5. Клінічна термінологія.

Тема 10. Поняття «клінічний термін». Однослівні та багатослівні терміни. Структура термінів-комполітів латинською та українською мовою.

Тема 11. Словотвір. Латинські прийменники в ролі префіксів. Латинські числівники в ролі префіксів.

Тема 12. Словотвір. Грецькі префікси. Грецькі числівники в ролі префіксів. Словотворення за допомогою суфіксів

Тема 13. Аналіз термінів-комполітів за заданими морфемами. Кінцеві терміноелементи. Частотні грецькі форманти у клінічній термінології.

Тема 14. Аналіз термінів-комполітів за заданими морфемами у терапії та діагностиці. Кінцеві терміноелементи.

Тема 15. Аналіз термінів-комполітів за заданими морфемами.

Тема 16. Утворення термінів назв патологічних станів діагностики, характеристик обстеження хворого латинською та українською мовами.

Тема 17. Переклад латинською мовою діагнозів основних галузей медицини. Змістовий модульний контроль з теми «Основи клінічної термінології».

Тема 18. Підсумковий модульний контроль.

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання носять творчий, пошуковий характер, сприяють розвитку пізнавальної активності студентів. Індивідуальні завдання студенти виконують самостійно під керівництвом викладача. Це додаткові завдання, що дозволяють студентові поглибити свої знання з дисципліни, наприклад, підготовка виступу та статті за тематикою роботи кафедри на щорічну конференцію, що проходить у стінах НМУ імені О.О. Богомольця; підготовка до Всеукраїнської олімпіади з латинської мови.

7. Завдання для самостійної роботи

Завдання для самостійної роботи – це загальнообов'язкові завдання, виділені у робочих зошитах, які студент повинен підготувати на кожне заняття; ведення конспекту, заповнення робочого зошита, вивчення лексики, вивчення підтем, що не потребують пояснення.

8. Методи навчання

— методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (пояснювально-ілюстративний; репродуктивний)

— методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (проблемного викладу; частково-пошуковий);

— методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

9. Методи контролю

Методи усного контролю і самоконтролю:

- Індивідуальне опитування;
- Фронтальне опитування;
- Програмоване опитування.

Методи письмового контролю і самоконтролю:

- Контрольна письмова робота;
- Контрольні тестові завдання
- Письмові ПМК;

- Програмовані письмові роботи.

10. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль успішності навчання складається із письмових робіт у вигляді підсумкового модульного контролю та усної співбесіди.

11. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Оцінювання засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється під час підсумкового модульного контролю.

Приклад для ПМК

Поточне тестування та самостійна робота																Підсумковий тест	інд р о т а	С у м а
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16			
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	80	80	200

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою для заліку
від 120 до 200 балів	“зараховано”
менше 120 балів	“не зараховано” з можливістю повторного складання
менше 120 балів після 1 складання та 2 перескладань	“не зараховано” з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Максимальна кількість балів (200 балів), яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці “5” – 12 балів, на кількість тем навчальних занять та додавання балів за виконання індивідуальних завдань (10балів). Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність студента – 200. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент при вивченні дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці “3” – 7 балів, на кількість тем у модулі (8). Отримання мінімальної кількості балів за модуль (120 балів) є обов’язковою умовою для виставлення

оцінки «зараховано». Мінімальна кількість балів за поточну навчальну діяльність студента – 120.

На останньому тематичному навчальному занятті з дисципліни після закінчення вивчення теми заняття, викладач навчальної групи оголошує суму балів, яку кожен студент групи набрав за результатами поточного контролю. Студент отримує оцінку “зараховано”, якщо він не має пропусків навчальних занять і набрав кількість балів не меншу, ніж мінімальну; оцінку “не зараховано” – якщо студент має невідпрацьовані пропуски практичних занять чи лекцій, або сума балів за поточний контроль менша, ніж мінімальна.

Студенти, які отримали оцінку “не зараховано”, після відпрацювань пропущених занять в обов’язковому порядку складають основні (базові) питання (усно або письмово) з навчальної дисципліни під час індивідуально-консультативної роботи викладача відповідної академічної (семестрової) групи. Повторне складання заліку дозволяється не більше 2-х разів і здійснюється за направленням деканату.

Підсумкове складання екзамену (заліку)

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
180-200	A	відмінно	зараховано
160-179	B	дуже добре	
150-159	C	добре	
130-149	D	задовільно	
120-129	E	достатньо	
70-119	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано
1-69	F	незадовільно (з обов’язковим повторним курсом)	

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується у 4-ри бальну шкалу таким чином:

Оцінка ECTS	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
A	«5»
B, C	«4»
D, E	«3»
FX, F	«2»

Оцінка з дисципліни FX, F («2») виставляється студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка FX («2») виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль. Ці студенти мають право на перескладання підсумкового

модульного контролю. Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше 2-ох разів.

Оцінка F («2») виставляється студентам по завершенні вивчення дисципліни, які не виконали навчальну програму хоча б з одного модуля або відвідали усі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до складання підсумкового модульного контролю. Ці студенти мають право на повторне вивчення відповідного модуля. Рішення приймається керівництвом ВНЗ відповідно до нормативних документів, затверджених в установленому порядку.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни **Латинська мова і медична термінологія**

Кількість годин СРС згідно навчальному плану для спеціальності «Медицина» – 36 годин (1 семестр) + 34 години (2 семестр) = 70 годин.

Види самостійної роботи	Трудо-місткість (годин)*	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
1.	2.	3.	4.	5.
Очна форма навчання				
1 семестр				
І. О б о в ' я з к о в і				
<i>Види робіт на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях</i>				
Переклад текстів	1	III-X	Аналіз у письмовій формі	25
Виступи (монологічний текст)	1	XII	Усні виступи	25
				50
<i>За виконання модульних (контрольних) завдань</i>				
Круглий стіл	1	XIV	Усні виступи	30
				30
<i>За виконання завдань самостійного опрацювання та інших завдань</i>				
Пошук матеріалів в інтернеті	15	I-II	Письмові звіти	30
Аналіз отриманих матеріалів.	1	III	Аналітичні тексти	20

Аналіз оригінальних текстів різних типів.	1	IV	Аналітичні тексти	20
Разом балів за обов'язкові види СРС				70
II. Вибіркові				
За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання				
Проведення Круглого столу на тему: «Людина латиномовного світу».		X	Усні виступи на основі досьє	50
Разом балів за вибіркові види СРС				50
Всього балів за СРС у 1 семестрі				200

2 семестр

Види самостійної роботи	Трудо-місткість (годин)*	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
1.	2.	3.	4.	5.
Очна форма навчання				
2 семестр				
I. Обов'язкові				
Види робіт на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях				
Публічна презентація Досьє Словника, інших матеріалів	1	III	Усні виступи Досьє	20+ 30
				50
За виконання модульних (контрольних) завдань				
Встановлення діагнозу і рекомендації до лікування	1	IX	Синтез письмових та усних завдань	20
.				20
За виконання завдань самостійного опрацювання та інших завдань				
Пошук в інтернеті матеріалів з вивчаємої дисципліни.	1	I-III	Письмовий звіт	20
Аналіз отриманих наукових матеріалів.	1	IV -V	Аналітичні тексти	20
Аналіз текстів різних типів.	1	VI- VII	Аналітичні тексти	10

Підготовка публічної презентації матеріалів.	1	VIII-X	Письмовий текст виступу	30
Разом балів за обов'язкові види СРС				80
II. Вибіркові				
За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання				
Опис манери життя Стародавнього Риму (за вибором)			Усний виступ	20
Анотування статей				10
Реферування (за вибором)				20
Разом балів за вибіркові види СРС				50
Всього балів за СРС у 2 триместрі				200

10. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Анатомія людини: національний підручник: у 3 т. / В. Г. Черкасов, А. С. Головацький, М. Р. Сапін [та ін.]. – Вид. 4-те, доопрацьоване. – Вінниця: Нова Книга, 2015. – Том 1. – 363 с. : кольорові іл., табл.
2. Латинська мова та медична термінологія (практикум) / Кісельова О. Г., Лехніцька С. І., Шпинта Г. М. – К.: Книга-плюс, 2016 – 372 с.
3. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / Черкасов В. Г., Бобрик І. І., Гумінський Ю. Й., Ковальчук О. І. / За ред. В. Г. Черкасова. – Вінниця: Нова книга, 2010. – 392 с.
4. Практикум по латинському языку и медицинской терминологии / Киселева Е. Г., Бражук Ю. Б., Лехницкая С. И. – К.: Книга-плюс, 2011. – 207 с.
5. Фармакологія. Підручник для студентів медичних факультетів / Чекман І. С., Горчакова Н. О., Казак Л. І. та ін. / Видання 2-ге – Вінниця: Нова Книга, 2011. – 784 с.
6. Черкасов В. Г., Бобрик І. І., Гумінський Ю. Й., Ковальчук О. І. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) Вінниця: Нова книга, 2010. – 392 с.
7. The Latin Language and Medical Terminology Basics / L. Yu. Smolska, O. G. Kiselyova. – К.: AUS Medicine Publishers, 2010. – 400 p.

Допоміжна

1. Англо-Український ілюстрований медичний словник Дорланда – У 2-х томах – Львів: «НАУТІЛУС», 2002. – 2688 с., 820 іл.
2. Бабичев Н. Т., Боровский Я. М. Словарь Латинских крылатых слов. – М.: «Русский язык», 2001. – 782 с.
3. Вольфсон С. И. Латино-русский медицинский словарь. – М.: Медгиз, 1957. – 422 с.

4. Греческо-русский словарь / сост. А. Д. Вейсман. – СПб: Издание автора, 1899. – 1370 с.
5. Дворецкий И.Х. Латино-русский словарь. – М.: Рус. яз., 2000. – 846 с.
6. Довідник лікарських засобів / За ред. В. Т. Чумака. – У 2-х томах. – К.: МОРІОН, 2007. – 1216 с.
7. Древнегреческо-русский словарь / сост. И. Х. Дворецкий. – Т.1. (А-Л) – М.: Госуд. изд. иностр. и национал. словарей, 1958. – 1043 с.
8. Древнегреческо-русский словарь / сост. И. Х. Дворецкий. – Т.2. (М-Ω) – М.: Госуд. изд. иностр. и национал. словарей, 1958. – 1905 с.
9. Ковтун О., Корнілов М., Толмачова В. Сучасна термінологія та номенклатура органічних сполук. К., «Богдан», 2008. – 176 с.
10. Компендиум 2007 – лекарственные препараты / Под ред. В. Н. Коваленко, А. П. Викторова. – В 2-х томах. – К.: МОРІОН, 2007. – 2270 с.
11. Латинська мова і основи медичної термінології: підручник / Л. Ю. Смольська, О. Г. Кісельова, О. Р. Власенко та ін. – К.: Медицина, 2008. – 360 с.
12. Медична хімія. За ред. Проф. В. О. Калібабчук. – К.: «Медицина», 2013. – 336 с.
13. Медичний словник оториноларингологічних термінів: укр.-рос.-латин., рос.-укр.-латин., латин.-рос.-укр. / Д. І. Заболотний, С. К. Боєнко, Ф. О. Тишко, О. Г. Кісельова. – К.: Логос, 2011. – с. 382 – Бібліогр.: 381 с.
14. Практикум по латинскому языку и медицинской терминологии / Киселева Е. Г., Бражук Ю. Б., Лехницкая С. И. – К.: Книга-плюс, 2013. – 320 с.
15. Робочий зошит до практикума «Латинська мова та медична термінологія» / Кісельова О. Г., Шпинта (Воскобойник-Шпинта) Г. М., – 2-е вид., випр. та доп. – К.: «Книга-плюс», 2014. – 160 с.
16. Словарь медицинской терминологии латинско-украинско-русский / Ред. доц. М. Ф. Книпович. – К.: Госмедиздат УССР, 1948. – 442 с.
17. Фармацевтична енциклопедія / голова ред. ради та автор передмови В. П. Черних ; Нац. фармац. ун-т України. — 2-ге вид., переробл. і доповн. — Київ : МОРІОН, 2010. — 1632 с., 16 арк. іл.
18. Чернявский М. Н. Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. – М.: Медицина, 1984. – 320 с.
19. Энциклопедический словарь медицинских терминов: В 3-х томах. Около 60 000 терминов / Гл. ред. Б. В. Петровский. – Т. 1. А – Йореса способ. – М.: Советская энциклопедия, 1982. – 464 с.
20. Энциклопедический словарь медицинских терминов: В 3-х томах. Около 60 000 терминов / Гл. ред. Б. В. Петровский. – Т. 2. Кабана болезнь – Пяточный бугор. – М.: Советская энциклопедия, 1983. – 448 с.
21. Энциклопедический словарь медицинских терминов: В 3-х томах. Около 60 000 терминов / Гл. ред. Б. В. Петровский. – Т. 3. Рабдитозы – Ящур. – М.: Советская энциклопедия, 1984. – 464 с.
22. Human Anatomy: Color Atlas and Textbook. – USA, 2008. – 429 p.
23. Magic and Medicine of Plants / Editor Inge Dobelis. – USA, 1989. – 464 p.
24. Medical Language for Modern Health Care / David M. Allan, Karen D. Lockyer, Michelle A. Buchman. – New York, 2008. – 1123 p.

25. Merriam-Webster's Medical Desk Dictionary. – Revised Edition – Canada, 2005. – 918 p.

26. Pharmacology / H. P. Rang, M. M. Dale, J. M. Ritter, R. J. Flower. – USA, 2007. – 829 p.

27. Principles and Practice of Surgery / James Garden, Andrew Bradbury, John Forsythe, Rowan Parks. – USA, 2007. – 523 p.

28. Rudzitis K. Terminologia medica. / In duobus voluminibus curavit E. Plandere. – 1 (A-L). – Riga: "Liesma", 1973. – 1039 p.

29. Rudzitis K. Terminologia medica. / In duobus voluminibus curavit E. Plandere. – 2 (M-Z). – Riga: "Liesma", 1977. – 866 p.

30. Terminologia Medica Polyglotta (in five languages) / Dr. med. Georgi Arnaudov. – Sofia, Bulgaria, 1964. – 1031 p.

Інформаційні ресурси

1. nmu.edu.ua

10.1. Картка інформаційного забезпечення дисципліни

№ п/п	Бібліографічний опис джерела	Місце знаходження (основні бібліотеки міста та ін.)			
		ЧНУ ім.П.Могили	Обласна наукова бібліотека ім.О.Гмирьова	Міська центральна бібліотека ім. М.Кропивницького	Інтернет, внутрішня мережа (адреса)
1. Основні джерела					
1.	<i>Смольская Л.Ю.</i> Латинский язык и основы медицинской терминологии. – Киев: ВСИ «Медицина», 2015. - 456 с.	Наукова бібліотека ЧНУ імені Петра Могили			
2. Додаткові джерела					
2.	<i>Попова Л.Г.</i> Методичні вказівки з латинської мови для студентів 1 курсу	Наукова бібліотека ЧНУ імені Петра Могили			

	спеціальності «Фізична реабілітація». – Миколаїв: Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Вип. 135. – 48 с. (Методична серія)				
3.	<i>Ревак Н.Г., Сулим В.Т.</i> Латинська мова (для неспеціальних факультетів). Підручник. – Вінниця: Нова Книга, 2009. – 440 с	Наукова бібліотека ЧНУ імені Петра Могили			
4.	<i>Литвинов В.Д.</i> Латинська мова. Елементарний курс. – К.: Видавничий дім «КМ Academia», 1996. – 80 с. – Латин., укр. Мова.	Наукова бібліотека ЧНУ імені Петра Могили			
5.	<i>Попова Л.Г.</i> Латинська мова для юристів: Навчальний посібник для самостійного вивчення. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім.	Наукова бібліотека ЧНУ імені Петра Могили			

	Петра Могили, 2007. – 80 с.				
5.	<i>Сомов В.П.</i> По латыни между прочим: Словарь латинских выражений. – 2-е изд., испр. И доп. – М.: Юристъ, 1997. – 344 с.: ил.	Наукова бібліотека ЧНУ імені Петра Могили			
6.	<i>Кацман Н.Л. (Покровська З.А.).</i> Латинский язык: учебн. Для студентов высших учебных заведений. – 6-е изд. – М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 2006. – 456 с.	Наукова бібліотека ЧНУ імені Петра Могили			
10.	Відеофільми Архитектура та будівлі Стародавнього Риму на території Франції	Центр Франкофонії			
3. Словники					
11.	Литвинов В.Д. Латинсько-український словник /10 тис.	Наукова бібліотека ЧНУ імені Петра			

<p>Найуживаніших лат. Слів з максимальним відтворенням їхніх значень українською мовою). – К.: Українські пропілії, 1998. – 712 с.</p>	<p>Могили</p>			
--	---------------	--	--	--

11. Методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни

Згідно з навчальним планом курс латинської мови для студентів спеціальності «Медицина» складається з групових занять.

Готуючись до групового заняття студент повинен вивчити питання, що розглядалися на попередньому занятті, виконати завдання для самостійної роботи.

Студент зобов'язаний виконати всі види завдань. Невиконання цих завдань тягне за собою незадовільну оцінку.

12. 1. СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ

№	Латинська мова	Українська мова	Російська мова
1	abdominalis, e	черевний	брюшной
2	abdōmen, īnis <i>n</i>	живіт	живот, брюхо
3	abductor, oris <i>m</i>	відвідний (м'яз)	отводящий (мышца)
4	acīdum, ī <i>n</i>	кислота	кислота
5	acromion, ī <i>n</i> (<i>зреч.</i>)	акроміон	акромион
6	actio, onis <i>f</i>	дія, рух	действие
7	activatus, a, um	активований	активированный
8	acusticus, a, um	слуховий, акустичний	слуховой, акустический
9	adductor, oris <i>m</i>	привідний (м'яз)	приводящий (мышца)
10	aditus, us <i>m</i>	вхід	вход, доступ
11	aēr, aēris <i>m</i>	повітря	воздух
12	ala, ae <i>f</i>	крило	крыло

13	albūmen, inis <i>n</i>	білок	белок
14	alveolus, i <i>m</i>	альвеола, комірка	альвеола, ячейка
15	antidōtum, i <i>n</i>	протиотрута	противоядие
16	aorta, ae <i>f</i> (зреч.)	аорта	аорта
17	apertura, ae <i>f</i>	апертура, отвір	отверстие, устье
18	apex, icis <i>m</i>	верхівка	верхушка (вершина, конец)
19	aponeurosis, is <i>f</i>	апоневроз, розтяг сухожилку	апоневроз, сухожильное растяжение
20	aqua, ae <i>f</i>	вода	вода
21	arteria, ae <i>f</i> (зреч.)	артерія	артерия
22	articulatio, onis <i>f</i>	суглоб	сустав
23	atlas, ntis <i>m</i>	атлант, перший шийний хребець	атлант, первый шейный позвонок
24	auditivus, a, um	слуховий	слуховой
25	axis, is <i>m</i>	другий шийний хребець	второй шейный позвонок
26	basis, is <i>f</i> (зреч.)	базис, основа	основание
27	bilateralis, e	двосторонній	двухсторонний
28	brachium, i <i>n</i>	плече	плечо
29	brevis, e	короткий	короткий
30	bucca, ae <i>f</i>	щока	щека
31	bursa, ae <i>f</i>	сумка	сумка (карман, мешок)
32	caecum, i <i>n</i>	сліпа кишка	слепая кишка
33	calvaria, ae <i>f</i>	черепне склепіння	черепной свод
34	canalis, is <i>m</i>	канал	канал
35	capitulum, i <i>n</i>	голівка	голівка
36	caput, itis <i>n</i>	голова	голова, голівка
37	caroticus, a, um	має відношення до сонної артерії, сонний	относящийся к сонной артерии, сонный
38	carpus, i <i>m</i>	зап'ясток	запястье
39	cartilāgo, ĩnis <i>f</i>	хрящ	хрящ
40	cauda, ae <i>f</i>	хвіст	хвост
41	cavitas, atis <i>f</i>	порожнина, западина, заглиблення	полость, впадина, углубление

42	cavum, i n	порожнина	полость
43	cellula, ae f	клітина, клітинка	клетка, клеточка
44	cerebrum, i n	головний мозок	мозг, головной мозг
45	cervicalis, e	шийний	шейный
46	clavicula, ae f	ключиця	ключиця
47	соссух, ygis m (греч.)	куприк	копчик
48	collum, i n	шия, шийка	шея, шейка
49	columna, ae f	стовп	столб
50	concha, ae f (греч.)	раковина	раковина
51	condylus, i m (греч.)	виросток, шишкоподібний відросток	мыщелок, шишкообразный отросток
52	cor, cordis n	серце	сердце
53	cornu, us n	ріг, ріжок	рог, рожок
54	corpus, ōris n	тіло	тело
55	costa, ae f	ребро	ребро
56	соха, ae f	1) кульша, тазова кістка; 2)кульшовий суглоб	1) тазовая кость; 2) тазобедренный сустав
57	cranium, i n	череп	череп
58	crista, ae f	гребінь, гребінчик	гребень, гребешок
59	crus, cruris n	гомілка, ніжка	голень, ножка
60	cubitus, i m	лікоть	локоть
61	dens, dentis m	зуб	зуб
62	digītus, i m	палець	палец
63	dorsum, i n	спина, спинка, тильна поверхня	спина, спинка, тыльная сторона
64	ductus, us m	протока, хід, канал	проток, ход, канал
65	epigastrium, i n (греч.)	надчеревна область, епігастрій	надчревьє, эпигастрий
66	ethmoidalis, e	решітчастий	решетчатый
67	extensor, oris m	розгинач (м'яз)	разгибатель (мышца)
68	externus, a, um	зовнішній	наружный
69	extremitas, ātis f	кінцівка	конец (конечность)
70	facies, ei f	поверхня , лице, обличчя	поверхность, лицо
71	fauces, ium f (pl.)	зів	зев
72	femur, oris n	стегнова кістка, стегно	бедренная кость,

			бедро
73	fibrosus, a, um	волокнистий, фіброзний	волокнистий, фиброзный
74	fibūla, ae f	малогомілкова кістка, мала гомілка	малоберцовая кость
75	fissura, ae f	щілина, тріщина	щель, желобок
76	flexio, onis f	згинання	сгибание
77	foramen, inis n	отвір	отверстие
78	frons, frontis f	лоб, чоло	лоб
79	gaster, stris f (зреч.)	шлунок	желудок
80	genu, us n	коліно	колени
81	glandula, ae f	залоза	железа
82	hallux, ucis m	великий палець стопи	большой палец стопы
83	hepar, ātis n (зреч.)	печінка	печень
84	humērus, i m	плече, плечова кістка	плечевая кость
85	incisura, ae f	вирізка	вырезка
86	infrasternalis, e	підгрудинний	подгрудинный
87	intermedius, a, um	середній, проміжний	средний, промежуточный
88	internus, a, um	внутрішній	внутренний
89	lacrīma, ae f	сльоза	слеза
90	lamina, ae f	пластинка	пластинка
91	lateralis, e	латеральний, боковий	боковой
92	lingua, ae f	язик	язык
93	longus, a, um	довгий	длинный
94	margo, inis m	межа, край	граница, край
95	maxilla, ae f	верхня щелепа	верхняя челюсть
96	metacarpus, i m	п'ясток	пясть
97	nervus, i m	нерв	нерв
98	os, ossis n	кістка	кость
99	palātum, i n	піднебіння	нёбо
100	pectoralis, e	грудний	грудной
101	petrosus, a, um	кам'янистий	каменистый
102	pharynx, ngis f (зреч.)	глотка	глотка
103	plica, ae f	складка	складка
104	pollex, icis m	великий палець кисті	большой палец кисти
105	posterior, ius	задній	задний

106	quadratus, a, um	квадратний	квадратный
107	radius, i m	променева кістка	лучевая кость
108	radix, īcis f	корінь	корень
109	scapūla, ae f	лопатка	лопатка
110	sinus, us m	пазуха, синус	пазуха, синус
111	spina, ae f	ость, хребет	ость, позвоночник
112	sternum, i n	грудина, грудна кістка	грудина, грудная кость
113	sulcus, i m	борозна	борозда
114	tuberculum, i n	горбок	бугорок
115	vena, ae f	вена	вена
116	vertebra, ae f	хребець	позвонок
117	vomer, eris m	леміш– плоска кістка трапецієподібної форми	сошник– плоская кость трапециевидной формы
118	zygomaticus, a, um	виличний	скуловой

12.2 Рекомендовані латинські прислів'я та афоризми

	Латинська мова	Українська мова	Російська мова
1	Oculis non manibus	Для очей, проте не для рук	Для глаз, но не для рук
2	Pauca verba	Без зайвих слів	Без лишних слов
3	Si (dolor) gravis brevis, si longus levis	Якщо біль приносить страждання, то він не довготривалий, якщо довготривалий, то не приносить страждань	Если боль мучительная, то она непродолжительная, если продолжительная, то не мучительная
4	Errare humanum est	Людині властиво помилятися	Человеку свойственно ошибаться
5	Omnis cellula ex cellula	Будь-яка клітина – з клітини	Всякая клетка из клетки
6	Amat victoria curam	Перемога любить старанність	Победа любит старание
7	Sine ira et studio	Без гніву й	Без гнева и

		упередженості	пристрастия
8	Vim vi repellere licet	Силу слід відбивати силою	Силу надлежит отражать силою
9	Qui tacet, consentit	Хто мовчить, той погоджується	Кто молчит, тот соглашается
10	Amicum proba, probatum ama	Друга піддай випробуванням, піддавши - люби	Друга подвергни испытанию, испытав – люби
11	Non omnia possunt omnes	Не всі все можуть	Не все всё могут
12	Urbi et orbi	Місту та світу	Городу и миру
13	Post nubile sol	Після дощу – сонце	После дождя – солнце
14	Sic transit gloria mundi	Так минає слава світу	Так минует слава мира
15	Aut inveniam viam, aut faciam	Або знайду дорогу, або зроблю	Или найду дорогу, или сделаю
16	Amor et tussis non celatur	Кохання та кашель не приховаєш	Любовь и кашель не скроешь
17	De inimico ne loquaris male, sse cogites	Про ворогів не говори погано, а тільки думай	О врагах не говори плохо, а только думай
18	Actum ne agas	Зробленого не переробляй	Сделанного не переделывай
19	Amicus verus – rara avis	Справжній друг – рідкісний птах	Настоящий друг – редкая птица
20	Via est vita	Дорога - це життя	Дорога – это жизнь
21	Persona grata	Бажана особа	Желательное лицо
22	Persona non grata	Небажана особа	Нежелательное лицо
23	Gallina scripsit	Як курка написала	Курица написала (досл.)
24	Argumenta ponderantur non numerantur	Аргументи зважуються, але не перераховуються	Аргументы взвешиваются, но не пересчитываются
25	Otium post negotium	Дозвілля – після справи	Досуг – после дела
26	Periculum in mora	Небезпека у зволіканні	Опасность в промедлении
27	Sine ira et studio	Без гніву й	Без гнева и

		упередженості	пристрастия
28	Omne nimium nocet	Все зайве шкодить	Всё излишнее вредит
29	Verba volant, scripta manent	Слова зникають, написане залишається	Слова исчезают, написанное остается
30	Aliena vitia in oculis habemus, a tergo nostra sunt	Чужі недоліки у нас на очах, наші – за спиною	Чужие пороки у нас на глазах, наши – за спиной
31	Alea jacta est	Жереб кинуто	Жребий брошен
32	Disce, sed e doctis, indoctos ipse doceto	У тих, хто знає, вчися, а тих, хто не знає, - сам вчи	У знаючих учись, а незнаючих – сам учи
33	Pallet – aut amat, aut studet	Блідий – або закоханий, або старанно вчиться	Бледный – или влюбленный, или старательно учится
34	Medicus – amicus et servus aegrotorum est	Лікар – друг і слуга хворих	Врач – друг и слуга больных
35	Amoris vulnus sanat idem, qui facit	Любовну рану зцілює той, хто її наносить	Любовную рану исцеляет тот, кто ее наносит
36	Magna res est amor	Велике діло - кохання	Большое дело – любовь
37	Dura lex, sed lex	Суворий закон, проте закон	Суров закон, но закон
38	Homo ornat locum, non locus hominem	Людина прикрашає місце, а не місце - людину	Человек украшает место, а не место – человека
39	Honores mutant mores	Почесті змінюють поведінку	Почести меняют нравы
40	Honoris causa	Заради пошани, заради поваги	Ради почета, ради уважения
41	Plenus venter non student libenter	Наповнений живіт неохоче вчиться	Полный живот неохотно учится
42	Optimum medicamentum quies est	Найкращі ліки - спокій	Наилучшее лекарство – покой
43	Doctrina multiplex, veritas una	Вчень багато, істина одна	Учений много, истина одна

44	In vino veritas, in aqua sanitas	У вині – істина, у воді – здоров`я	В вине – истина, в воде – здоровье
45	Repetitio est mater studiorum	Повторення – мати навчання	Повторение – мать учения
46	Ipsa scientia potestas est	Знання - сила	Знание – есть сила
47	Vanitas vanitatum et omnia vanitas	Метушня метушні, і все - метушня	Суета сует, и всё – суета
48	Amare juveni fructus est, crimen seni	Кохання – насолода для юнака, а для старого - ганьба	Любов – наслаждение для юноши, а для старика – позор
49	Ubi mel, ibi fel	Де є мед, там і жовч	Где есть мед, там и желчь
50	Tempus vulnera sanat	Час лікує рани	Время лечит раны
51	Vulnera dum sanas, dolor est medicina doloris	Поки ти лікуєш рани, біль – лікування болю	Пока ты лечишь раны, боль есть лечение боли
52	Vitae sal amicitia	Дружба – сіль життя	Дружба – соль жизни
53	Diagnosis bona – curatio bona	Правильний діагноз – правильне лікування	Хороший диагноз – хорошее лечение
54	Magna est vis consuetudinis	Велика сила звички	Большая сила привычки
55	Vis medicatrix naturae	Цілюща сила природи	Целебная сила природы
56	Sapientia est regina, homini servit scientia	Мудрість – цариця, а знання служать людині	Мудрость – царица, а знания служат человеку
57	Ad cogitandum et agendum homo natus est	Для думки і дії народжена людина	Для мысли и действия рожден человек
58	Senectus morbus insanabilis est	Старість – хвороба невиліковна	Старость – болезнь неизлечимая
59	Non quaerit aeger medicum loquentem sed sanantem	Хворий не шукає лікаря, який говорить, а шукає лікаря, який лікує	Больной не ищет врача говорящего, а лечащего
60	Praesente medico nihil	У присутності лікаря	В присутствии

	nocet	нічого не шкідливо	врача нічого не вредно
61	Recta linea est breuissima, recta via est tutissima	Пряма лінія – найкоротша, пряма дорога - найбезпечніша	Прямая линия - самая короткая, пряма дорога – самая безопасная
62	Ut quique est doctissimus, ita est modestissimus	Хто розумніший, той скромніший	Кто умнее, тот скромнее
63	Homo saepe erret, si sciat, quid nesciat	Людина рідше б помилялась, якби знала, чого вона не знає	Человек реже бы ошибался, если бы знал, чего он не знает
64	Usus est magister optimus	Досвід – кращий вчитель	Опыт – лучший учитель
65	Larga manu	Щедрою рукою	Щедрой рукой
66	Unus dies gradus est vitae	Один день – сходинка життя	Один день – ступень жизни
67	Est modus in rebus	Є міра у речах	Есть мера в вещах
68	Dum vita est, spes est	Поки є життя, є надія	Пока есть жизнь, есть надежда
69	Amicus certus in re incerta cernitur	Справжній друг пізнається у біді	Настоящий друг познается в беде
70	Lapsus linguae	Мовна помилка	Языковая ошибка
71	Lapsus calami	Помилка в написанні	Письменная ошибка
72	Natura nihil fasit frustra	Природа нічого не робить даремно	Природа ничего не делает зря
73	Vitam non accipimus breuem, sed facimus	Ми не отримуємо життя коротким, а робимо його таким	Мы не получаем жизнь короткой, а делаем её таковой
74	Nomina si nescis, perit et cognition rerum	Якщо не знаєш назв, гине і пізнання речей	Если не знаешь названий, гибнет и познание вещей
75	Medicus curat, natura sanat	Лукар лікує, природа зцілює	Врач лечит, природа исцеляет
76	Cui dolet, meminit	Хто страждає, той пам'ятає	Кто страдает, тот помнит
77	Omne nimium nocet	Все зайве шкодить	Все лишнее вредит
78	Sic itur ad asta	Так прямують до зірок	Так идут к звездам

79	Pro patria et libertate	За вітчизну і свободу	За отечество и свободу
80	Non progredi est regredi	Не йти вперед – означає йти назад	Не идти вперед – значит идти назад
81	Scio me nihil scire	Я знаю, що нічого не знаю	Я знаю, что ничего не знаю
82	Dolor animi morbus multo gravior est quam corporis	Біль у душі – хвороба більш тяжка, ніж біль у тілі	Боль душевная – болезнь более тяжелая, чем боль тела
83	Experto crede	Вір свідку	Верь очевидцу
84	Post coenam stabis aut passuum mille meabis	Після обіду стій або вимірай тисячу кроків	После обеда стой или измерь тысячу шагов
85	Medici, si omnibus morbis mederi possint, felicissimi essent hominum	Якби лікарі могли побороти кожну хворобу, вони були б найщасливішими серед людей	Если бы врачи могли вылечить от каждой болезни, они были бы самыми счастливыми из людей
86	Dispaes mores disparia studia sequuntur	Різні характери мають різні схильності	Разные нравы имеют разные склонности
87	Nemo iudex in causa sua	Ніхто не суддя у власному домі	Никто не судья в своём доме
88	Omnis curatio est vel canonica vel coacta	Будь-яке лікування ґрунтується або на традиції, або на примусі	Всякое лечение основывается либо на традиции, либо на принуждении
89	Tempora mutantur et nos mutamur in illis	Часи змінюються, і ми змінюємося разом з ними	Времена меняются, и мы меняемся вместе с ними
90	Sol omnibus lucet	Сонце світить усім	Солнце светит всем
91	Cum grano salis	З крупинкою солі	С крупинкой соли
92	Ubi pus, ubi incisio	Де гнояка – там і розріз	Где гной – там разрез
93	Est medicina triplex:	У медицини три	У медицины три

	servare, cavere, mederi	завдання: оберігати, попереджати, лікувати	задачи – оберегать, предупреждать, лечить
94	Facile omnes, cum valerum, recta consilia aegrotis danum	Легко даємо поради хворим, коли самі здорові	Легко даем советы больным, когда сами здоровы
95	Non quaerit aeger medicum loquentem sed sanantem	Хворий не шукає лікаря, який говорить, а шукає лікаря, який лікує	Больной не ищет врача говорящего, а лечащего
96	Sapiens mortem non timet	Розумний смерті не боїться	Умный смерти не боится
97	Chirurgus mente prius et oculis agat, quam armata manu	Нехай хірург діє перш за все розумом і очима, ніж озброєною рукою	Пусть хирург действует прежде умом и глазами, чем вооруженной рукой
98	Carpe diem!	Лови день! Не відкладай на завтра те, що можеш зробити сьогодні	Лови день! Не откладывай на завтра того, что можно сделать сегодня
99	Manus manum lavat	Рука руку мие	Рука руку моет
100	Tertium non datur	Третього не дано	Третьего не дано
101	Tertius gaudet	Третій радіє	Третий радуется
102	Duos qui lepores sequitur, neutrum capit	Хто женеться за двома зайцями, не піймає жодного	Кто гонится за двумя зайцами, не поймает ни одного
103	Primo diluculo surgere saluberrimum est	Прокидатися зі світанком дуже корисно для здоров`я	Вставать с рассветом очень полезно для здоровья
104	Per fas et nefas	За допомогою дозволеного і недозволеного	Посредством дозволенного и недозволенного
105	Nemo debet bis puniri pro uno delicto	Ніхто не повинен двічі карати за одну провину	Никто не должен дважды наказывать за одну провинность

106	Nullum periculum sine periculo vincitur	Ніяка небезпека не долається без ризику	Никакая опасность не преодолевается без риска
107	Imperare sibi – maximum imperium est	Наказувати собі – найбільша влада	Приказывать себе – самая большая власть
108	Experto credite	Вірте досвіченому	Верьте опытному
109	Contraria contrariis curantur	Протилежне лікується протилежним	Противоположное лечится противоположным
110	Amat victoria curam	Перемога любить старанність	Победа любит старания
111	Non curatur, qui curat	Не виліковується той, хто має клопоти	Не вылечивается тот, кто имеет заботы
112	Sustine et abstinence	Терпи й утримуйся	Терпи и воздерживайся
113	Audiatur et altera pars	Нехай буде вислухана й інша сторона	Пусть будет выслушана и другая сторона
114	Do, ut des	Я даю, щоб і ти дав	Я даю, чтобы и ты дал
115	Fiat lux	Нехай буде світло	Пусть будет свет
116	Cura, ut valeas	Піклуйся, щоб ти був здоровим	Заботься, чтобы ты был здоровым
117	Mali medici est desperare, ne curet	Поганий той лікар, який втрачає надію на одужання хворого	Плохой тот врач, который теряет надежду на выздоровление больного
118	Facile omnes, cum valemus, recta consilia aegrotis damus	Ми всі легко даємо поради хворим, коли самі здорові	Мы все легко даем советы больным, когда мы здоровы
119	Si sapis, sis apis	Якщо ти розумний, будь працелюбним, як бджола	Если ты умен, будь трудолюбивым, как пчела
120	Aurea mediocritas	Золота середина	Золотая середина
121	Rem verba sequuntur	За справою будуть	За делом следуют

		слова	слова
122	Sapientia ars vivendi putanda est	Мудрість слід вважати мистецтвом життя	Мудрость следует считать искусством жизни
123	Scientia nihil est quam veritatis imago	Знання є не що інше, як прообраз правди	Знание есть не что иное, как прообраз правды
124	Usus est unus legum corrector	Досвід – це єдиний коректор законів	Опыт – это единственный корректор законов
125	Oratio veritatis simplex est	Мова правди проста	Язык правды простой
126	Oleum camino addere	Підливати олію у вогнище	Подливать масла в огонь
127	Eruditio aspera optima est	Суворе навчання - найкраще	Строгое обучение – самое лучшее
128	Nihil habeo, nihil curo	Нічого не маю, ні про що не турбуюсь	Ничего не имею, ни о чем не забочусь
129	Altissima flumina minimo sono labuntur	Глибокі ріки протікають безшумно	Глубокие реки текут бесшумно
130	Nomina si nescis, perit et cognitio rerum	Якщо не знаєш назв, гине і пізнання речей	Если не знаешь названий, гибнет и познание вещей
131	Amicitia inter pocula contracta plerumque vitrea est	Дружба, яка виникла за чашею вина, крихка, як скло	Дружба, возникшая за чашей вина, хрупка, как стекло
132	Veritas magna est et praevalebit	Велика істина, і вона переможе	Велика истина, и она восторжествует
133	Te hominem esse memento	Пам'ятай, що ти людина	Помни, что ты человек
134	Omnis ars naturae imitatio est	Будь-яке мистецтво є наслідуванням природи	Всякое искусство есть подражание природе
135	Similis simili gaudet	Подібний подібному радіє	Подобный подобному радуется
136	Mutatis mutandis	Змінивши те, що слід змінити	Изменив то, что следует изменить
137	Quod vis facere, fac cito	Роби швидко те, що	Делай быстро то,

		хочеш зроби́ти	что хочеш сделать
138	Sint ut sunt aut non sint	Нехай буде так, як є, або взагалі не буде	Пусть будет так, как есть, или пусть вовсе не будет